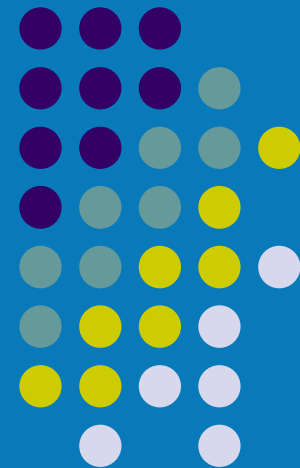

Modelowanie i analiza obiektowa

Wykład 3 Zarządzanie wymaganiami

Problem „kamienia”

Potrzebuje kamień.
Przynieś mi go.

Efekt...

Tak, ale to czego
chciałem, miało być
MAŁYM SZARYM
KAMIENIEM

Modyfikacja...

Tak, ale chcę aby
mały szary kamień
był na dodatek
OKRĄGŁY

Modyfikacja...

Tak, ale ...

...

Ci programiści po prostu tego nie rozumieją...

Sam nie wie, czego chce, ciągle zmienia zdanie...

- W końcu może się okazać, że klient cały czas myślał o małym szarym kawałku granitu
- Może nie był pewien, czego chce, poza tym, że był to mały szary kawałek granitu?
- A może jego wymagania uległy zmianie pomiędzy dostawą pierwszego (dużego) kamienia a dostawą ostatniego (małego szarego)?

Określenie wymagań

- Nie jest łatwe, nawet w przypadku dwóch osób i czegoś tak namacalnego jak kamień
- Systemy informatyczne są ze swej natury nienamacalne, abstrakcyjne i złożone.
- W ich realizację są zaangażowane więcej niż dwie osoby.
- Klient przedstawiając niejasne wymagania „systemu kamienia” wcale może nie mieć złej woli (dlaczego miałby mieć?).

Wymaganie

Może być definiowane:

- ... od abstrakcyjnego opisu usług lub ograniczeń systemu
- ... do szczegółowej matematycznej specyfikacji funkcjonalności

Z punktu widzenia celu wymaganie:

- Może być podstawą oferty kontraktowej – czyli musi być otwarte na interpretacje
- Może być podstawą samego kontraktu – czyli musi być jednoznaczne i szczegółowe

Podstawowe typy wymagań

Wymagania użytkownika

- Zdania języka naturalnego powiązane z diagramami ukazującymi usługi systemu wraz z ograniczeniami. Pisane dla klientów

Wymagania systemowe

- Dokument o określonej strukturze ustalający szczegóły funkcjonalności systemu, jego usług oraz ograniczeń przy których ma działać.
- Definiuje co ma być zaimplementowane – może być podstawą kontraktu pomiędzy zleceniodawcą a wykonawcą.

Definicje i specyfikacje

Definicja wymagań użytkownika – cech systemu:

1. Oprogramowanie musi udostępniać mechanizm reprezentacji i dostępu do zewnętrznych plików tworzonych przez inne narzędzia.

Specyfikacja wymagań systemowych:

- 1.1 Użytkownik powinien mieć możliwość określenia typu zewnętrznego pliku
- 1.2 Każdy zewnętrzny plik może mieć powiązane narzędzie, które może być do niego zastosowane
- 1.3 Każdy typ zewnętrznego pliku powinien być reprezentowany przez specyficzną ikonę w interfejsie użytkownika
- 1.4 Użytkownik powinien mieć możliwość definiowania ikony powiązanej z typem zewnętrznego pliku
- 1.5 Efektem zaznaczenia przez użytkownika ikony reprezentującej zewnętrzny plik powinno być zastosowanie narzędzia powiązanego z typem zewnętrznego pliku.

Inny przykład...

Cechy (wymagania użytkownika):

Cecha 63 – system wykrywania błędów dostarczy informacji trendu, które pomogą użytkownikowi ocenić status przedsięwzięcia

Wymagania systemowe:

WO63.1 – informacje trendu będą dostarczone w raporcie histogramu, gdzie czas oznaczono na osi x, a liczbę defektów na osi y

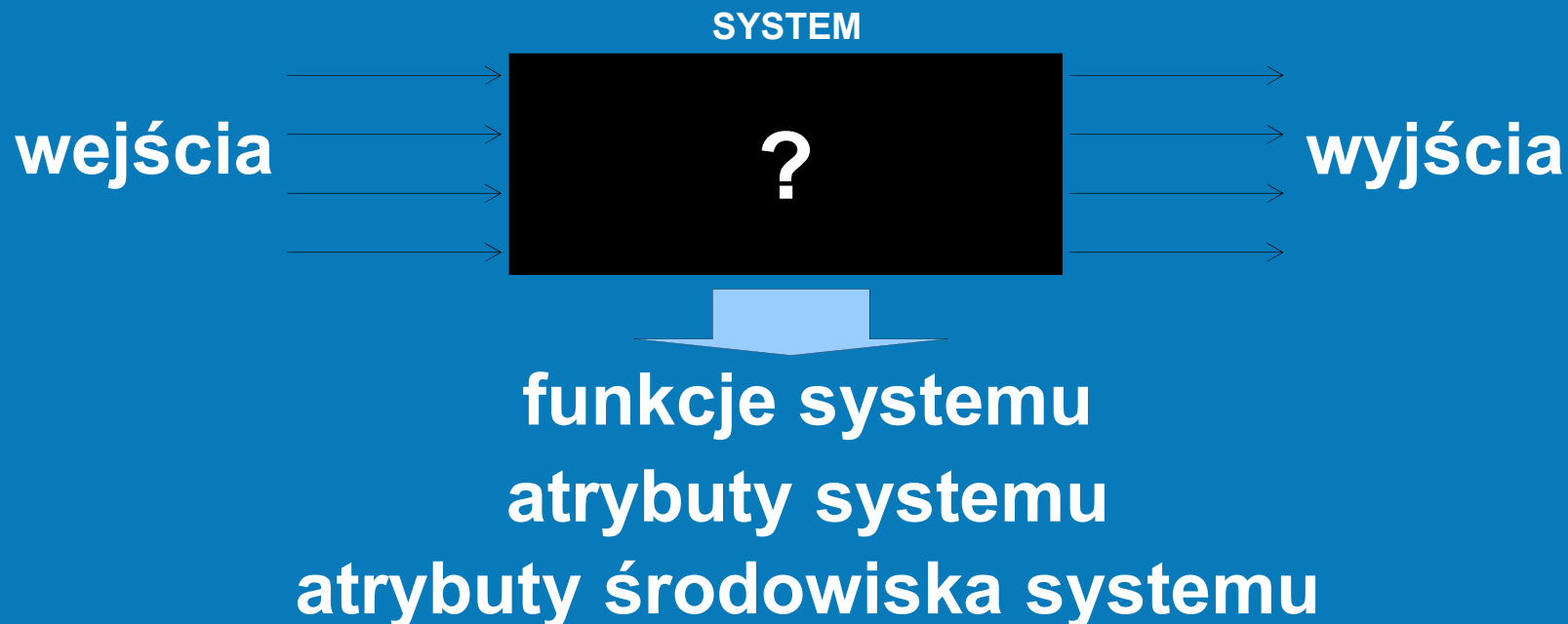
WO63.2 – użytkownik może wprowadzić okres wyznaczania trendu w jednostkach dni, tygodni lub miesięcy.

WO63.3 – raport trendu powinien być zgodny z przykładem pokazanym na rysunku 3.1 (s. 56)

Wymagania stawiane oprogramowaniu - charakterystyka

Wymagania są tymi „*elementami systemu*”, które należy zdefiniować, aby w pełni opisać co robi system traktowany jako czarna skrzynka.

Charakterystyka wymagań

- Rodzaje wymagań:
- Wymagania funkcjonalne – zachowanie systemu (jakie akcje ma wykonywać system bez brania pod uwagę ograniczeń)
- Wymagania niefunkcjonalne – ograniczenia, które mają wpływ na wykonywane zadania systemu.
- Ograniczenia projektowe – ograniczenia dotyczące projektowania systemu, nie mające wpływu na jego zachowanie ale, które muszą być spełnione, aby dotrzymać zobowiązań technicznych, ekonomicznych lub wynikających z umowy

Wymagania funkcjonalne

- Określenie wymagania funkcjonalnych obejmuje następujące zadania:
- Określenie wszystkich rodzajów użytkowników, którzy będą korzystać z systemu.
- Określenie wszystkich rodzajów użytkowników, którzy są niezbędni do działania systemu (obsługa, wprowadzanie danych, administracja).
- Dla każdego rodzaju użytkownika określenie funkcji systemu oraz sposobów korzystania z planowanego systemu.
- Określenie systemów zewnętrznych (obcych baz danych, sieci, Internetu), które będą wykorzystywane podczas działania systemu.
- Ustalenie struktur organizacyjnych, przepisów prawnych, statutów, zarządzeń, instrukcji, itd., które pośrednio lub bezpośrednio określają funkcje wykonywane przez planowany system.

Wymagania niefunkcjonalne

Opisują ograniczenia, przy których system ma realizować swoje funkcje.

- Użyteczność (ang. *Usability*) – wymagany czas szkolenia, czas wykonania poszczególnych zadań, ergonomia interfejsu, pomoc, dokumentacja użytkownika
- Niezawodność (ang. *Reliability*) – dostępność, średni czas międzyawaryjny (MTBF), średni czas naprawy (MTTR), dokładność, maksymalna liczba błędów.
- Efektywność (ang. *Performance*) – czas odpowiedzi, przepustowość, czas odpowiedzi, konsumpcja zasobów, pojemność.
- Zarządzalność (ang. *Supportability*) – łatwość modyfikowania, skalowalność, weryfikowalność, kompatybilność, możliwości konfiguracyjne, serwisowe, przenaszalność.

Weryfikacja wymagań niefunkcjonalnych

Wymagania niefunkcjonalne powinny być weryfikowalne, tj. powinna istnieć możliwość sprawdzenia czy system je rzeczywiście spełnia. Np. wymaganie “system ma być łatwy w obsłudze” nie jest weryfikowalne.

Cecha	Weryfikowalne miary
Wydajność	Liczba transakcji obsłużonych w ciągu sekundy Czas odpowiedzi Szybkość odświeżania ekranu
Zasoby	Wymagana pamięć RAM Wymagana pamięć dyskowa
Łatwość użytkowania	Czas niezbędny dla przeszkolenia użytkowników Liczba stron dokumentacji
Niezawodność	Prawdopodobieństwo błędu podczas realizacji transakcji Średni czas pomiędzy błędnymi wykonaniami Dostępność (procent czasu w którym system jest dostępny) Czas restartu po awarii systemu Prawdopodobieństwo zniszczenia danych w przypadku awarii
Przenośność	Procent kodu zależnego od platformy docelowej Liczba platform docelowych Koszt przeniesienia na nową platformę

Ograniczenia projektowe

Ten rodzaj wymagań nakłada ograniczenia na projekt systemu lub proces, którego używamy do budowy.

Produkt musi spełniać normę ISO 601

Proces wytwarzania musi być zgodny ze standardem DOD 1200-34

Mają często negatywny wpływ na elastyczność projektantów

Użyj systemu Oracle, programuj w Visual Basic, użyj biblioteki klas XYZ.

Wymagania a inżynieria wymagań

- **Wymagania** – opis usług i ograniczeń systemu generowany w procesie inżynierii wymagań
- **Inżynieria wymagań** – proces pozyskiwania, analizowania, dokumentowania oraz weryfikacji wymagań
- ... czyli zarządzania wymaganiami

Dlaczego inżynieria wymagań? (1)

Niezbędna umiejętność – pozyskiwanie wymagań od użytkowników i klientów.

Zamiana celów klienta na konkretne wymagania zapewniające osiągnięcie tych celów.

Klient rzadko wie, jakie wymagania zapewnią osiągnięcie jego celów.

Jest to tak naprawdę proces, konstrukcji zbioru wymagań zgodnie z postawionymi celami.

Dlaczego inżynieria wymagań? (2)

- Organizacja i dokumentowanie wymagań

- Setki, jeżeli nie tysiąca wymagań jest prawdopodobnie związanych z systemem
- Według klienta prawdopodobnie wszystkie z nich są najważniejsze w 100%.
- Większość z nas nie może pamiętać więcej niż kilkadziesiąt informacji jednocześnie.

Dlaczego inżynieria wymagań? (3)

• Śledzenie, kontrola dostępu i weryfikacja wymagań:

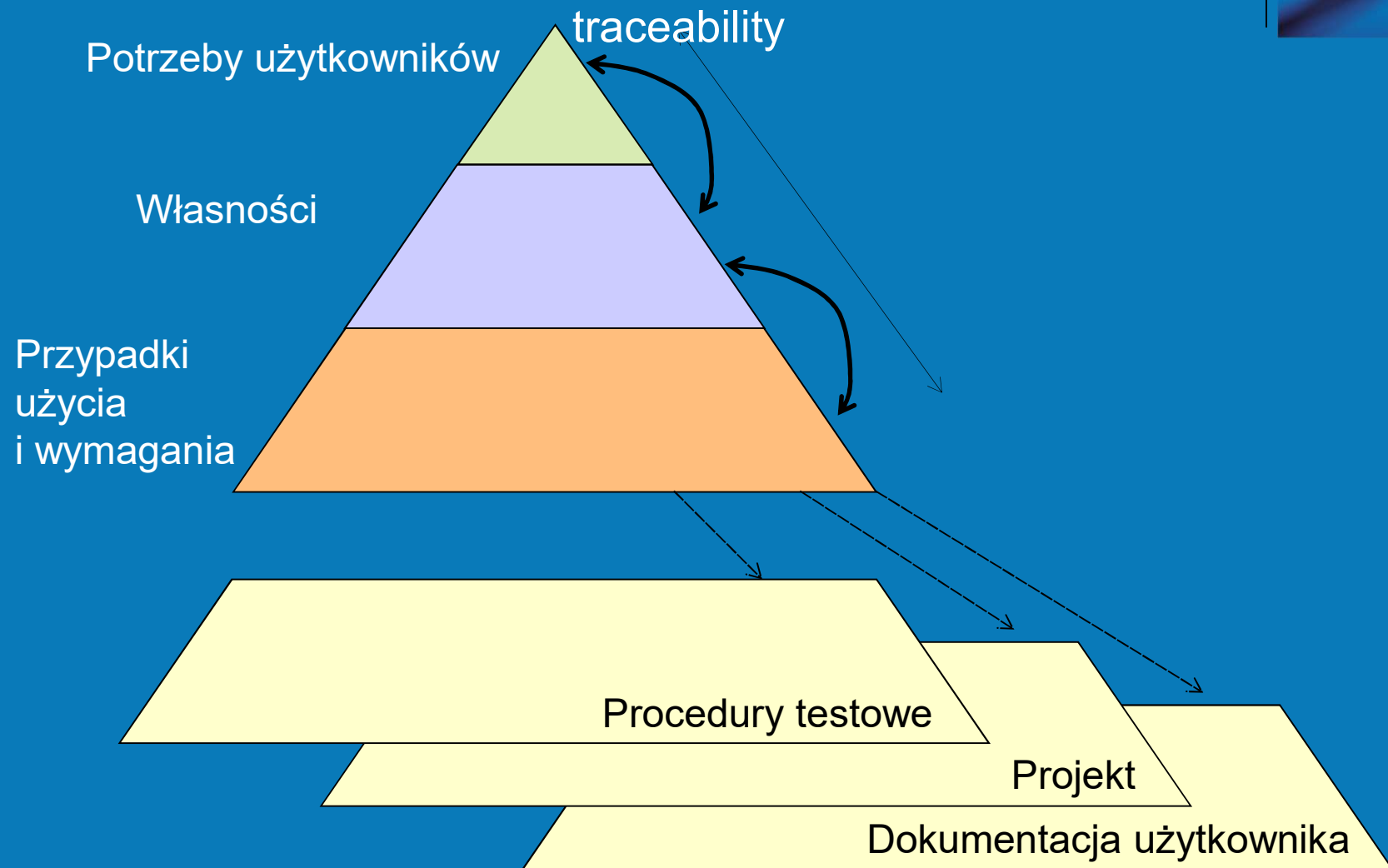
- Którzy członkowie zespołu są odpowiedzialni za wymaganie nr 278, a którzy mogą je zmodyfikować lub usunąć?
- Jeżeli wymaganie nr 278 będzie zmodyfikowane, jaki to będzie miało wpływ na inne wymagania?
- Kiedy możemy być pewni, że ktoś napisał kod w systemie, spełniający wymaganie nr 278 i które testy z ogólnego zestawu testów są przeznaczone do sprawdzenia, że wymaganie rzeczywiście zostało spełnione?

Zarządzanie wymaganiami

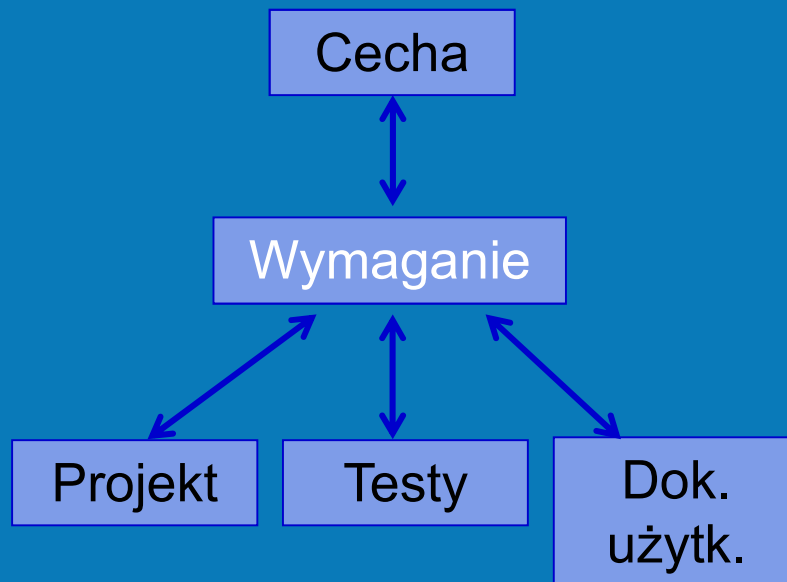

- Zarządzanie wymaganiami dotyczy procesu translacji potrzeb klientów w zbiór kluczowych cech i własności systemu.
- Następnie ten zbiór jest przekształcany w specyfikację funkcjonalnych i niefunkcjonalnych wymagań.
- Specyfikacja jest następnie przekształcana w projekt, procedury testowe i dokumentację użytkownika.

Zarządzanie wymaganiami i traceability

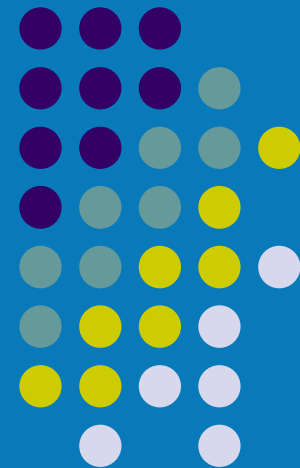
Traceability

- Oszacowanie wpływu zmiany w wymaganiach na projekt.
- Oszacowanie wpływu jaki na wymagania będzie miał „zawalony” test (jeżeli system nie przeszedł testu wymagania mogą nie być spełnione)
- Zarządzanie ramami projektu
- Zweryfikowanie czy wszystkie wymagania zostały spełnione przez implementację systemu
- Zweryfikowanie czy system robi tylko to co miał robić.
- Zarządzanie zmianami.

Pozyskiwanie wymagań

W czym tkwi problem i jak sobie z
nim poradzić?

Bariery pozyskiwania wymagań

- Syndrom „tak, ale”
- *„Tak, ale hmmm, teraz kiedy go już widzę, czy będzie można...? Czy nie lepiej byłoby, gdyby...? Przecież jeżeli..., to trudno będzie...”*
- Syndrom „nieodkrytych ruin” - nigdy nie wiadomo, które z wymagań zostało „nieodkryte”
- Syndrom „użytkownik i programista”
- Użytkownicy, nie wiedzą, czego chcą, lub wiedzą, co chcą, ale nie mogą tego wyrazić.
- Użytkownicy uważają, że wiedzą, czego chcą, dopóki programiści nie dadzą im tego, o czym mówili, że chcą.
- Analitycy uważają, że rozumieją problemy użytkownika lepiej niż on sam.
- Wszyscy uważają, że inni mają określone motywacje polityczne.

Przykładowe techniki pozyskiwania wymagań

- Śledzenie (ang. *Shadowing*)
- Wywiady (ang. *Interviewing*)
- Warsztaty pozyskiwania wymagań (ang. *Focus groups*)
- Przeglądy i ankiety (ang. *Surveys*)
- Instrukowanie przez użytkowników (ang. *User instructions*)
- Prototypowanie (ang. *Prototyping*)

Shadowing - śledzenie

- Polega na obserwowaniu użytkownika podczas wykonywania przez niego codziennych zadań w rzeczywistym środowisku.
- Rodzaje – pasywne i aktywne
- Zalety
 - Informacja z pierwszej ręki w odpowiednim kontekście
 - Łatwiejsze zrozumienie celu określonego zadania
 - Możliwość zebrania nie tylko informacji, ale i innych elementów środowiska (np. dokumenty, zrzuty ekranowe istniejącego rozwiązania)
 - Zebranie informacji na temat istniejącego rozwiązania oraz tego czy i w jaki sposób jest ono frustrujące dla użytkowników
- Wady
 - Nieodpowiednie dla zadań wykonywanych sporadycznie, zadań związanych z zarządzaniem, zadań długoterminowych, zadań nie wymagających działania użytkowników.

Interviewing - wywiady

- Spotkanie członka zespołu projektowego z użytkownikiem lub klientem
- Zalety
 - Można uzyskać dużo informacji o problemach i ograniczeniach obecnej sytuacji, która ma być zmieniona przez nowy system.
 - Daje możliwość uzyskania wielu informacji, które niekoniecznie można uzyskać przy wykorzystaniu techniki śledzenia.
- Wady
 - Zależna od umiejętności i zaangażowania obu stron

Focus groups - warsztaty pozyskiwania wymagań

- Sesja w której wymagania ustala się w większej grupie (np. burza mózgów, odgrywanie ról, itp.)
- Zalety:
 - Pozwala na uzyskanie szczegółowych informacji o szerszym kontekście aktywności biznesowych. Brak informacji u jednego z uczestników może być uzupełniona przez pozostałych.
- Wady:
 - Wymaga zebrania większej grupy w jednym miejscu (rozproszenie geograficzne)
 - Wymaga umiejętności prowadzenia dyskusji przez prowadzącego.

Surveys – przeglądy, pomiary (1)

- Zbiór pytań utworzony w celu zebrania określonych informacji
- Kwestionariusze
- Wymagane przy rejestracji
- Informacje zwrotne
- Arkusze badania poziomu zadowolenia z produktu
- Zalety
- Anonimowe wyrażanie swojego zdania
- Odpowiedzi tabelaryzowane i łatwe w analizie
- Wady
- Pracochłonne
- Wymagana profesjonalna wiedza w celu tworzenia i analizy

Surveys – przeglądy, pomiary (2)

- Może być pomocne w pozyskaniu informacji o:
 - Strukturze organizacyjnej, polityce działania, praktykach stosowanych w pracy
 - Frustracjach związanych z wykonywaną pracą
 - Wymaganiach specjalnych związanych z oprogramowaniem, sprzętem
 - Efektywności programu szkoleniowego
 - Stopnia zadowolenia z produktu

User instructions – instruowanie przez użytkowników (1)

- W technice tej użytkownicy instruują przeprowadzającego badanie o sposobie w jaki wykonują określone zadania.
- **Zalety:**
 - Widzenie procesu z perspektywy użytkownika
 - Zebranie informacji na temat doświadczenia pojedynczych osób
- **Wady:**
 - Może być czasochłonne
 - Może być frustrujące dla badacza, jeżeli użytkownik nie jest przyzwyczajony do uczenia kogoś
 - Różne osoby mogą wykonywać to samo zadanie w różny sposób

User instructions – instruowanie przez użytkowników (2)

- Mogą być pomocne w pozyskaniu następujących informacji
- Projekt interfejsu użytkownika
- Wymagania związane z procesem szkoleniowym
- Kryteria wydajnościowe systemu
- Wpływ środowiska na wykonywane zadania

Specyfikacja wymagań

Czy wymaganie nr. 31.2 jest
sprzeczne z wymaganiem nr. 34.3, a
wymaganie 22.1 jest powiązane z
wymaganie 14.2?

Metody specyfikacji wymagań (1)

- Język naturalny - najczęściej stosowany.
Wady:
 - *niejednoznaczność* powodująca różne rozumienie tego samego tekstu;
 - elastyczność, pozwalająca wyrazić te same treści na wiele sposobów. Utrudnia to wykrycie powiązanych wymagań i powoduje trudności w wykryciu sprzeczności.
- Formalizm matematyczny. Stosuje się rzadko (dla specyficznych celów).
- Język naturalny strukturalny:
 - Język naturalny z ograniczonym słownictwem i składnią.
 - Tematy i zagadnienia wyspecyfikowane w punktach i podpunktach.

Metody specyfikacji wymagań (2)

- Tablice, formularze. Wyszczególnienie wymagań w postaci (zwykle dwuwymiarowych) tablic, kojarzących różne aspekty (np. tablica ustalająca zależność pomiędzy typem użytkownika i rodzajem usługi).
- Diagramy blokowe: forma graficzna pokazująca cykl przetwarzania.
- Diagramy kontekstowe: ukazują system w postaci jednego bloku oraz jego powiązania z otoczeniem, wejściem i wyjściem.
- Model przypadków użycia: poglądowy sposób przedstawienia aktorów i funkcji systemu. Uważa się go za dobry sposób specyfikacji wymagań funkcjonalnych.

Dokument Specyfikacji Wymagań Oprogramowania (SWO)

- Wymagania powinny być zebrane w dokumencie – specyfikacji wymagań oprogramowania.
- Dokument ten powinien być podstawą do szczegółowego kontraktu między klientem a producentem oprogramowania.
- Powinien także pozwalać na weryfikację stwierdzającą, czy wykonany system rzeczywiście spełnia postawione wymagania.
- Powinien to być dokument zrozumiały dla obydwu stron.
- Tekstowy dokument SWO jest najczęściej powiązany z innymi formami specyfikacji wymagań.

Zawartość dokumentu SWO

Informacje
organizacyjne

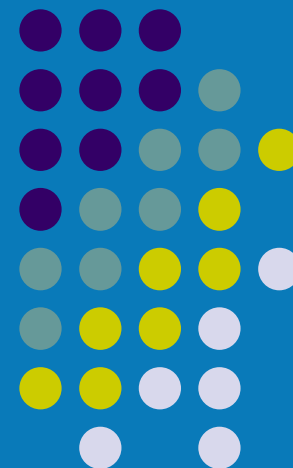
Streszczenie
Spis treści
Status dokumentu (roboczy, 1-sza faza, zatwierdzony, ...)
Zmiany w stosunku do wersji poprzedniej

Przykładowy
spis treści

1. Wstęp
 - 1.1. Cel
 - 1.2. Zakres
 - 1.3. Definicje, akronimy i skróty
 - 1.4. Referencje, odsyłacze do innych dokumentów
 - 1.5. Krótki przegląd
2. Ogólny opis
 - 2.1. Walory użytkowe i przydatność projektowanego systemu
 - 2.2. Ogólne możliwości projektowanego systemu
 - 2.3. Ogólne ograniczenia
 - 2.4. Charakterystyka użytkowników
 - 2.5. Środowisko operacyjne
 - 2.6. Założenia i zależności
3. Specyficzne wymagania
 - 3.1. Wymagania co do możliwości systemu
 - 3.2. Przyjęte lub narzucone ograniczenia.

Model przypadków użycia

Sposób na sformalizowanie wymagań

Zachowanie systemu

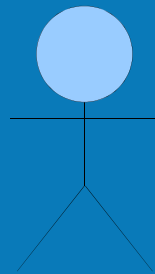

- Zachowanie systemu jest opisem tego jak system działa i reaguje. Jest to widoczny z zewnątrz przejaw aktywności systemu.
- Model przypadków użycia opisuje zachowanie systemu.
- Model przypadków użycia opisuje:
 - System
 - Jego środowisko
 - Związki pomiędzy systemem a jego środowiskiem

Podstawowe elementy modelu przypadków użycia

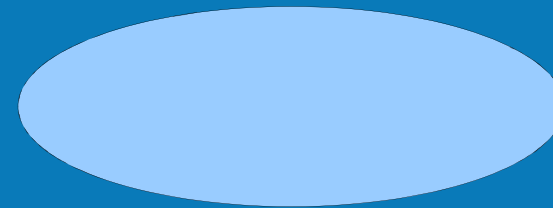

- Przypadki użycia
- Aktorzy
- Specyfikacje przypadków użycia

aktor

Reprezentuje rolę, którą może grać w systemie jakiś jego użytkownik (np. kierownik, urzędnik, klient) lub system zewnętrzny wchodzący w interakcję z modelowanym systemem

przypadek użycia

Reprezentuje sekwencję operacji inicjowaną przez aktora, niezbędnych do wykonania zadania zleconego (zainicjowanego) przez aktora, np. potwierdzenie pisma, złożenie zamówienia, itp.

Aktor - konkretny byt, czy rola?

Aktor modeluje grupę osób pełniących pewną rolę, a nie konkretną osobę.

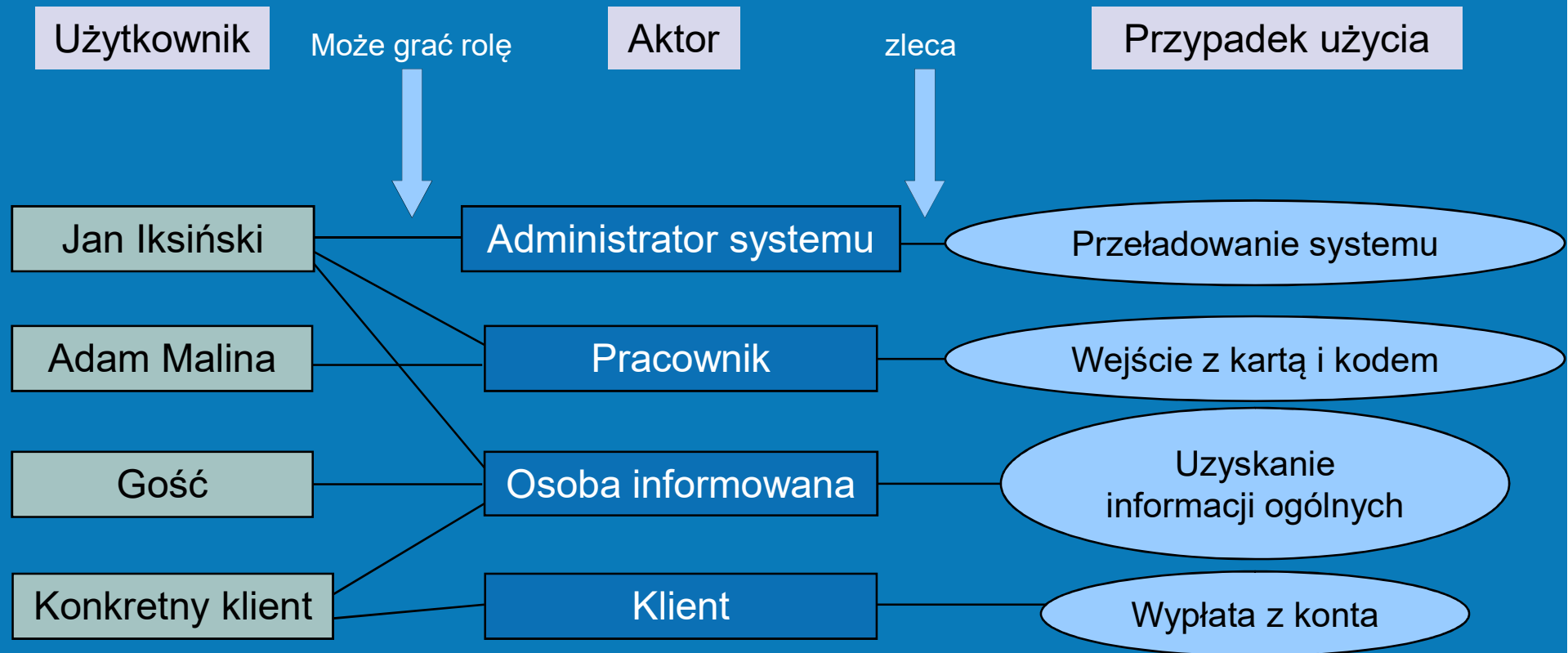
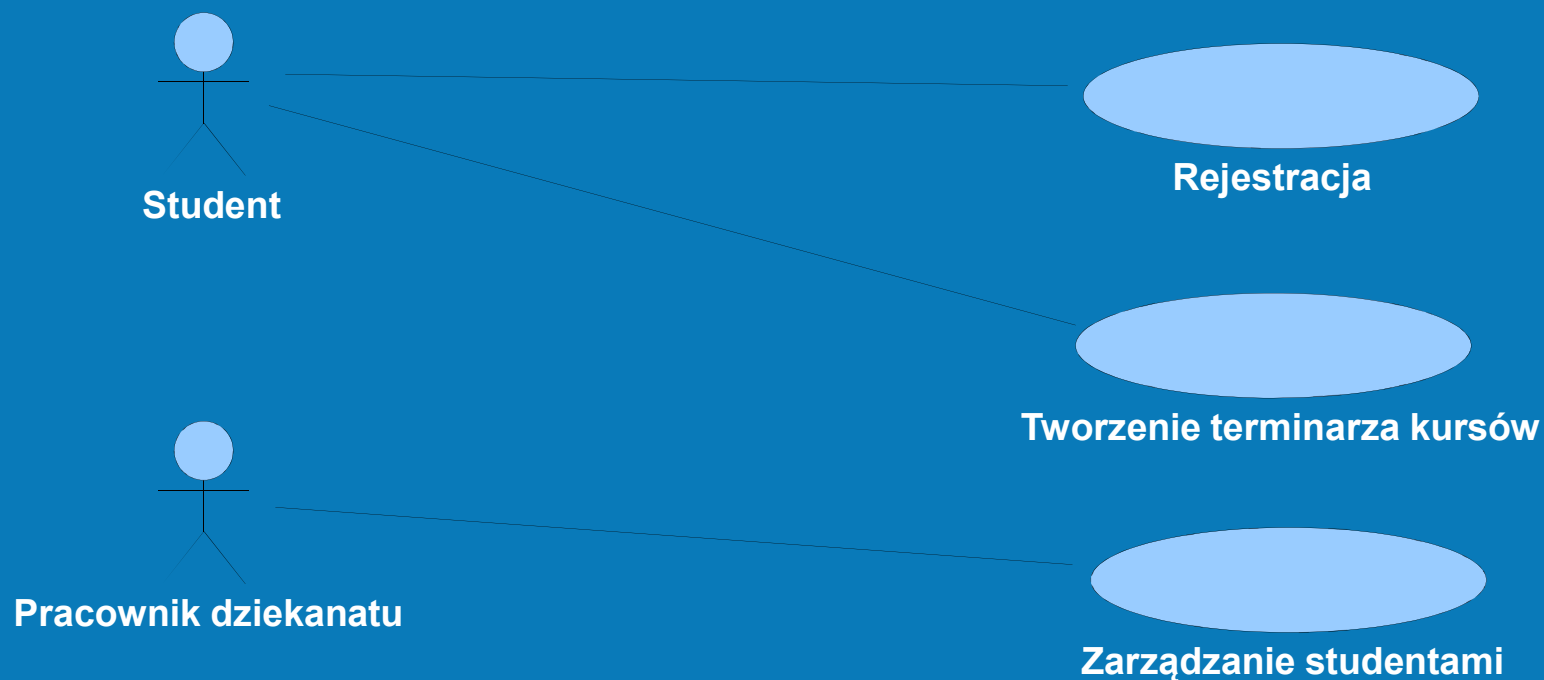

Diagram przypadków użycia – kontekst systemu

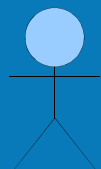
Opisuje funkcje systemu w terminach przypadków użycia.

Notacja

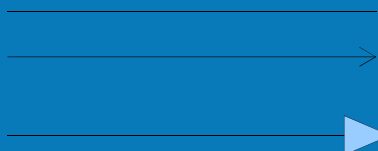

Rejestracja

Student

Weryfikacja
klienta

<<include>>----->

<<extends>>----->

Przypadek użycia

Aktor

Blok ponownego użycia (współdzielony między przypadkami), może być oddzielnym przypadkiem użycia

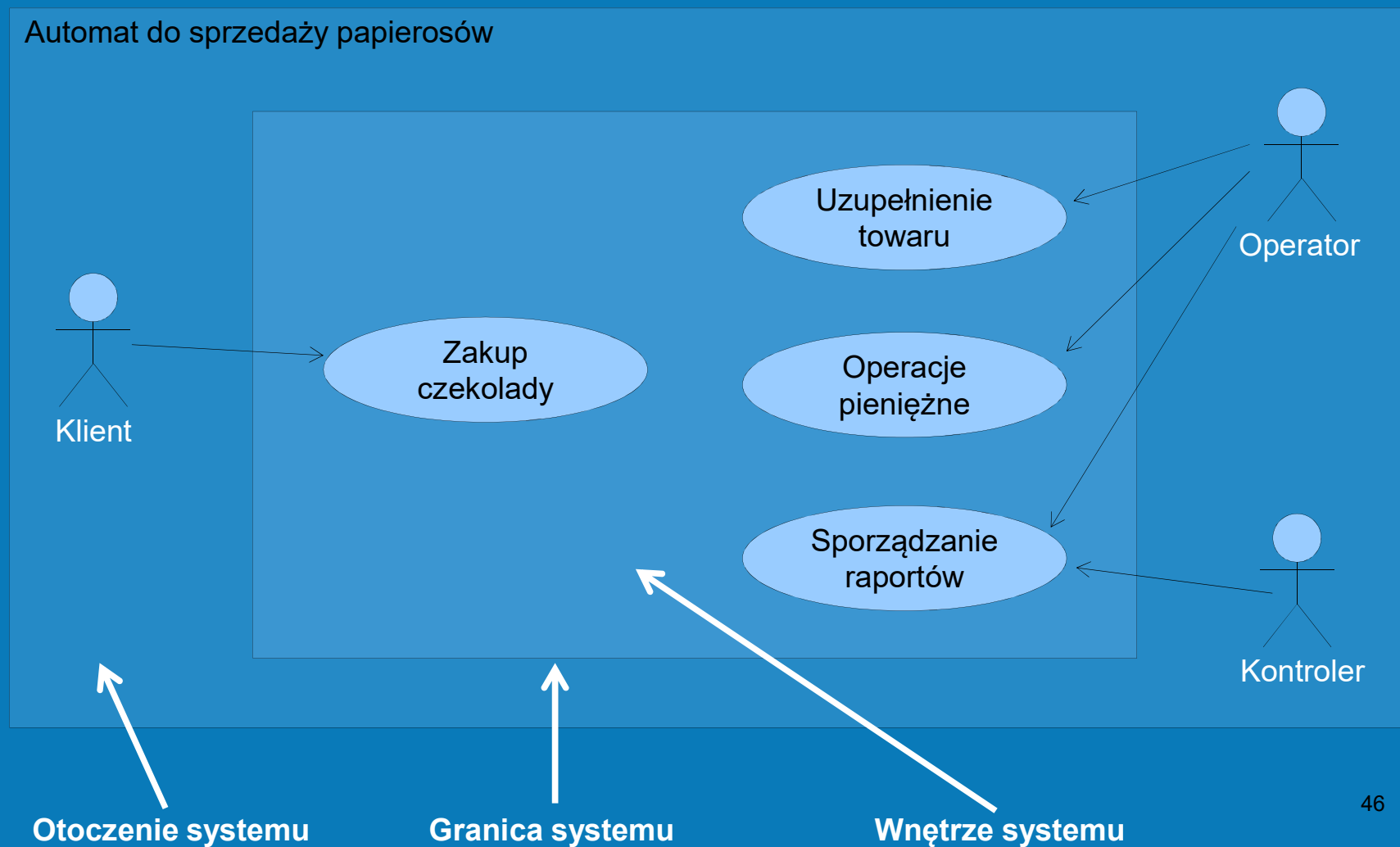
Interakcja

Dziedziczenie (między aktorami lub przypadkami)

Jeden przypadek zawsze włącza drugi

Przypadek użycia czasami rozszerza inny przypadek (przebiegi opcjonalne)

Diagram przypadków użycia - przykład

Dokumentacja przypadków użycia

Dokumentacja przypadków użycia powinna zawierać:

- Diagramy przypadków użycia (aktorzy, przypadki użycia i relacje zachodzące między przypadkami)
- Krótki, ogólny opis każdego przypadku użycia:
- Jak i kiedy przypadek użycia zaczyna się i kończy
- Opis interakcji przypadku użycia z aktorami, włączając w to kiedy interakcja ma miejsce i co jest przesyłane
- Kiedy i do czego przypadek użycia potrzebuje danych zapamiętanych w systemie, lub jak i kiedy zapamiętuje dane w systemie
- Wyjątki występujące przy obsłudze przypadku
- Specjalne wymagania, np. czas odpowiedzi, wydajność
- jak i kiedy używane są pojęcia dziedziny problemowej
- Opis szczegółowy każdego przypadku użycia:
- Scenariusze
- Diagram aktywności

Ciąg zdarzeń (przepływ sterowania) dla przypadku użycia

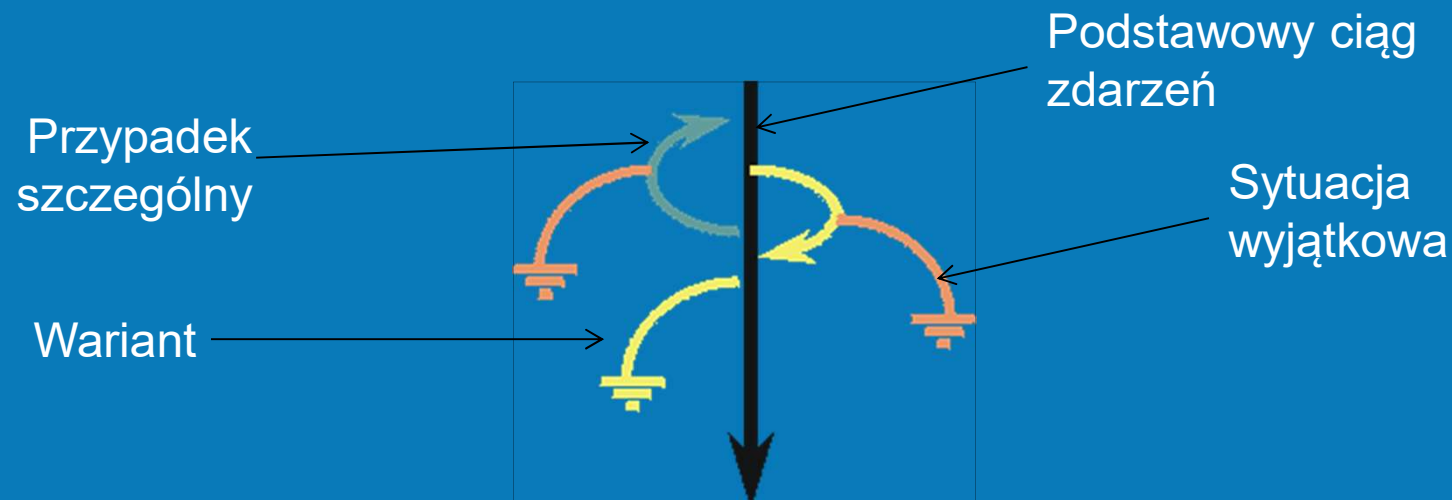

- Zawiera najważniejsze informacje, będące wynikiem prac nad opracowaniem przypadku użycia
- Powinien opisywać przepływ zdarzeń w przypadku użycia, w taki sposób, aby każdy mógł łatwo zrozumieć istotę działania

Ciągi zdarzeń (sterowania) dla przypadku użycia - scenariusze

- Podstawowy ciąg zdarzeń
- Alternatywne ciągi zdarzeń
 - Zwyczajne warianty
 - Przypadki szczególne
- Sytuacje wyjątkowe

Ciągi zdarzeń - przykład

Przypadek użycia: Wybieranie metody wypłaty

Podstawowy ciąg zdarzeń:

Przypadek użycia rozpoczyna się w momencie, gdy Pracownik zgłasza do systemu chęć wyboru metody wypłaty.

1. System prosi Pracownika o wybranie metody wypłaty (w kasie, droga pocztowa lub przelewem).
2. Pracownik wybiera metodę wypłaty.
 - Jeżeli Pracownik wybrał wypłatę w kasie, żadne dodatkowe informacje nie są potrzebne.
 - Jeżeli Pracownik wybrał wypłatę drogą pocztową, system prosi użytkownika o podanie adresu, na jaki mają być przesyłane pieniądze.
 - Jeżeli Pracownik wybrał wypłatę w postaci przelewu bankowego, system prosi o podanie nazwy banku i numeru konta.
3. Po podaniu przez Pracownika wymaganych informacji system uaktualnia informacje o Pracowniku.

Scenariusze

Liczba scenariuszy jest zawsze znacznie większa niż liczba przypadków użycia. Średnio skomplikowany system ma ok. kilkudziesięciu przypadków użycia, z których każdy rozwija się nawet do kilkudziesięciu scenariuszy.

Przypadek użycia: *Wybieranie metody wypłaty*

Warianty:

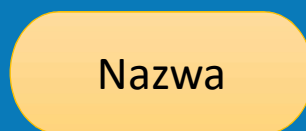
- Wybranie wypłaty w kasie
- Wybranie wypłaty drogą pocztową
- Wybranie wypłaty przelewem
- Pracownik nie znaleziony

Modelowanie zachowania - Diagramy aktywności

W modelu przypadków użycia graficznie obrazuje działania wykonywane w danym przypadku użycia.

Jest to diagram przepływu, który można wykorzystywać do obrazowania przepływu pracy (*workflow*), sterowania, zdarzeń, itp.

Aktywność

● Stan początkowy

Blok decyzyjny

Stan końcowy

Przejście

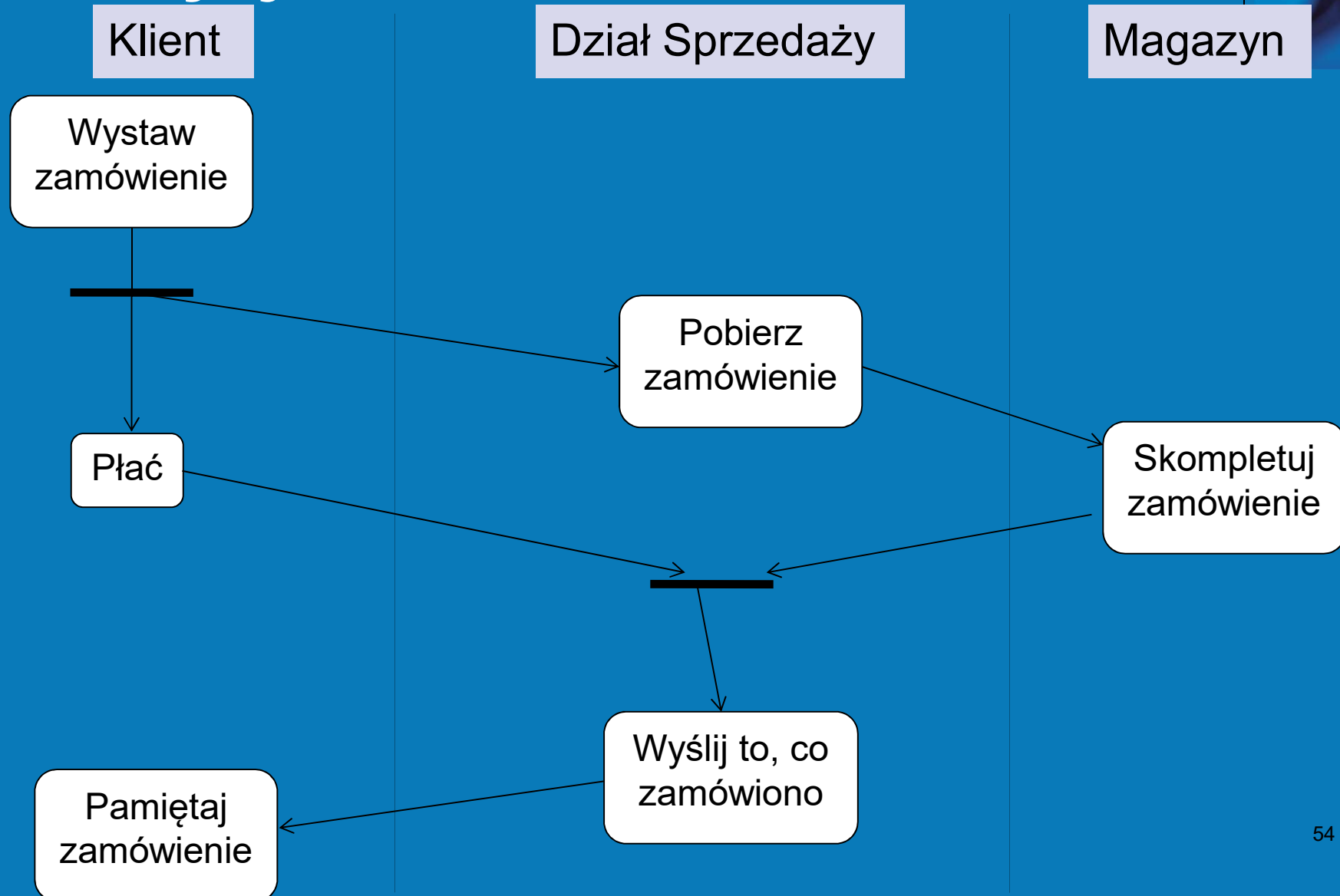

Sztabka synchronizująca

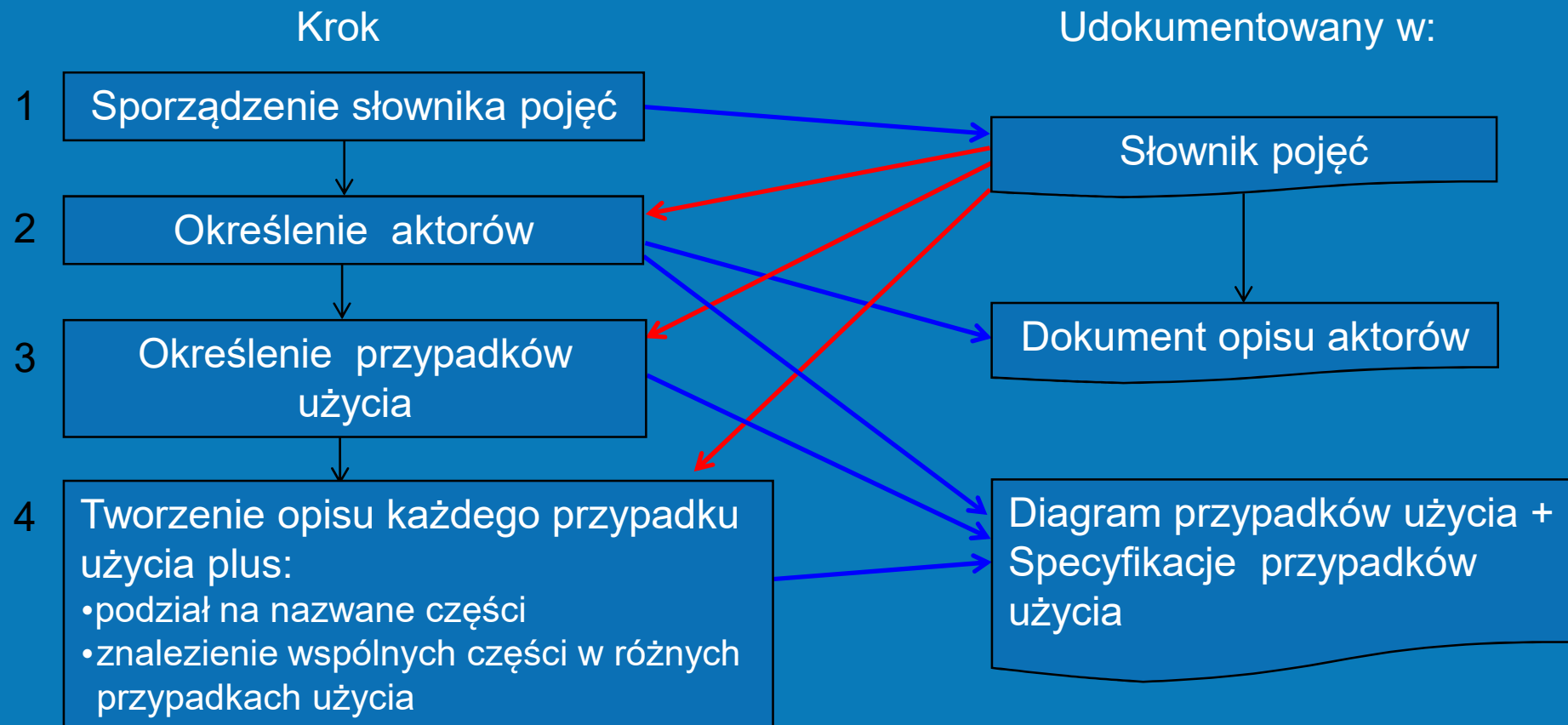
Diagram aktywności - przykład

Partycjonowanie - *Swimlanes*

Kroki konstrukcji modelu wymagań

Sporządzanie słownika pojęć

- Słownik dotyczy dziedziny problemowej
- Tworzenie go polega na wyłowieniu wszystkich terminów z wymagań użytkownika.
- Terminy mogą odnosić się do aktorów, przypadków użycia, obiektów, operacji, zdarzeń, itp.
- Terminy w słowniku powinny być zdefiniowane w sposób precyzyjny i jednoznaczny.
- Posługiwanie się terminami ze słownika powinny być regułą przy opisie każdego kolejnego problemu, sytuacji czy modelu.

Identyfikacja aktorów

Aby poprawnie określić aktorów należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- Jaka grupa użytkowników potrzebuje wspomagania ze strony systemu (np. osoba wysyłająca korespondencję)?
- Jacy użytkownicy są konieczni do tego, aby system działał i wykonywał swoje funkcje (np. administrator systemu)?
- Z jakich elementów zewnętrznych (innych systemów, komputerów, czujników, sieci, itp.) musi korzystać system, aby realizować swoje funkcje.
- Po wyszukaniu aktorów, należy ustalić:
- Nazwę dla każdego aktora/roli,
- Zakresy znaczeniowe dla poszczególnych nazw aktorów oraz relacje pomiędzy zakresami (np. sekretarka, pracownik administracji, pracownik, dowolna osoba).
- Niekiedy warto ustalić hierarchię dziedziczenia dostępu do funkcji systemu dla aktorów.

Identyfikacja przypadków użycia (1)

- Dla każdego aktora, znajdź funkcje (zadania), które powinien wykonywać w związku z jego działalnością w zakresie zarówno dziedziny przedmiotowej, jak i wspomagania działalności systemu informacyjnego.
- Staraj się powiązać w jeden przypadek użycia zespół funkcji realizujących podobne cele. Unikaj rozбивania jednego przypadku użycia na zbyt wiele podprzypadków.
- Nazwy dla przypadków użycia: powinny być krótkie, ale jednoznacznie określające charakter zadania lub funkcji. Nazwy powinny odzwierciedlać czynności z punktu widzenia aktorów, a nie systemu, np. *“wpłacanie pieniędzy”*, a nie *“przyjęcie pieniędzy od klienta”*.
- Opisz przypadki użycia przy pomocy zdań w języku naturalnym, używając terminów ze słownika pojęć.

Identyfikacja przypadków użycia (2)

- Uporządkuj aktorów i przypadki użycia w postaci diagramu przypadków użycia.
- Niektóre z powstałych w ten sposób przypadków użycia mogą być mutacjami lub szczególnymi przypadkami innych przypadków użycia. Przeanalizuj powiązania aktorów z przypadkami użycia i ustal, które z nich są zbędne lub mogą być uogólnione.
- Wyodrębnij “przypadki bazowe”, czyli te, które stanowią istotę zadań, są normalnym, standardowym użyciem. Pomiń czynności skrajne, wyjątkowe, uzupełniające lub opcjonalne.
- Nazwij te “przypadki bazowe”. Ustal powiązania “przypadków bazowych” z innymi przypadkami, poprzez ustalenie ich wzajemnej zależności: sekwencji czy alternatywy.

Identyfikacja przypadków użycia (3)

- Dodaj zachowania skrajne, wyjątkowe, uzupełniające lub opcjonalne. Ustal powiązanie “przypadków bazowych” z tego rodzaju zachowaniem. Może ono być także powiązane w pewną strukturę.
- Staraj się, aby bloki specyfikowane wewnątrz każdego przypadku użycia nie były zbyt ogólne lub zbyt szczegółowe. Zbyt szczegółowe bloki utrudniają analizę. Zbyt ogólne bloki zmniejszają możliwość wykrycia bloków ponownego użycia. Struktura nie może być zbyt duża i złożona.
- Staraj się wyizolować bloki ponownego użycia. Przeanalizuj podobieństwo nazw przypadków użycia, podobieństwo nazw i zachowania bloków ponownego użycia występujących w ich specyfikacji. Wydzielenie bloku ponownego użycia może być powiązane z określeniem bardziej ogólnej funkcji lub dodaniu nowej specjalizacji do istniejącej funkcji.

Specyfikacja przypadku użycia

- Nazwa
- Krótki opis
- Opis ciągów zdarzeń (przepływu sterowania)
- Powiązania z innymi przypadkami użycia
- Diagramy aktywności (ew. stanu)
- Diagramy przypadków użycia
- Wymagania specjalne
- Warunki wejściowe (ang. pre-conditions)
- Warunki wyjściowe (ang. post-conditions)
- Inne diagramy

Podsumowanie

- Zarządzanie wymaganiami - pozyskiwanie, analizowanie, dokumentowanie oraz weryfikacja wymagań
- Wymagania: funkcjonalne i нефunkcjonalne
- Pozyskiwanie wymagań jest procesem trudnym, wymagającym odpowiedniego przygotowania

Do poczytania

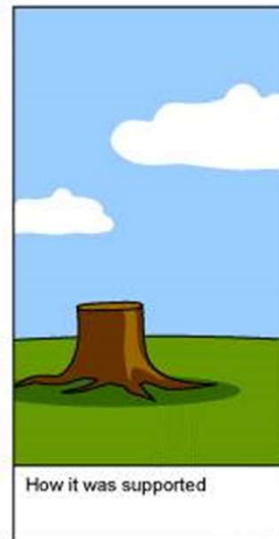
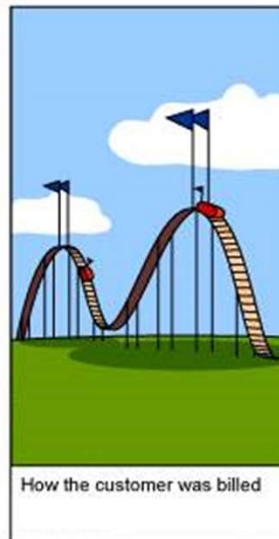
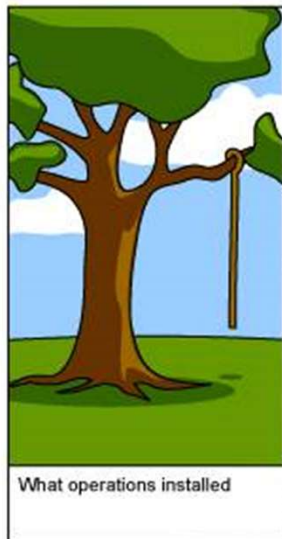
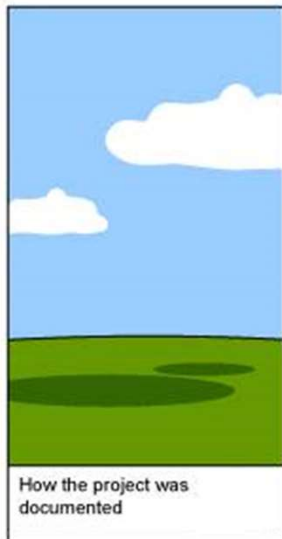
- Dąbrowski, Subieta: *Podstawy Inżynierii Oprogramowania*, rozdział 3.
- Więcej nt. zarządzania wymaganiami:
 - Leffingwell D., Widrig D., *Zarządzanie wymaganiami*, WNT, Wa-wa, 2003.
- Model przypadków użycia:
 - Booch G., Rumbaugh J., Jacobson I.: *UML przewodnik użytkownika*, WNT, Wa-wa, 2001.
- Spis praw użytkownika (A Computer User's Manifesto) - www.businessweek.com/1998/39/b3597037.htm

Dokumenty/Narzędzia

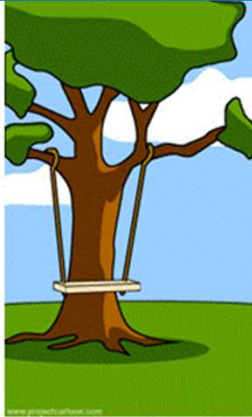

- Rekomendowana przez IEEE struktura dokumentu wymagań (*IEEE recommended practice for software requirements specifications IEEE Std 830-1998*)
- Rational Requisite Pro www-306.ibm.com/software/rational — narzędzie do zarządzania wymaganiami.

Tree swing

Tree swing

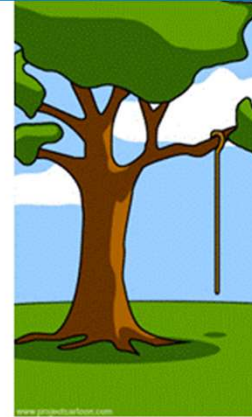
What the customer wanted

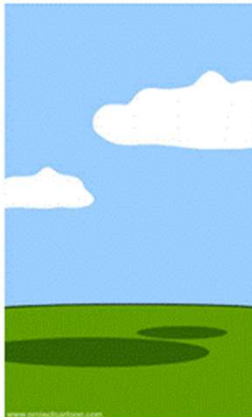
How the business consultant described it

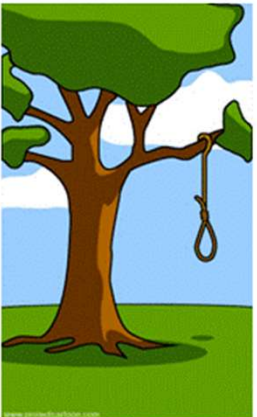
What the design team came up with

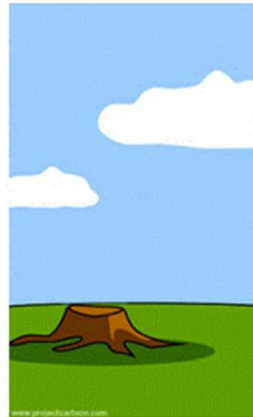
The first test version

How the project was documented

The second test version

Customer Support

Performance and durability

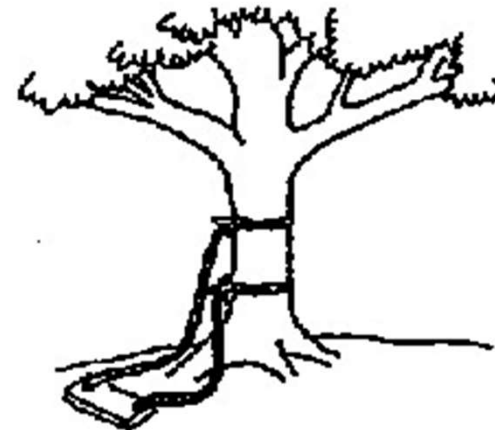
Tree swing

As proposed by the project sponsor.

As specified in the project request.

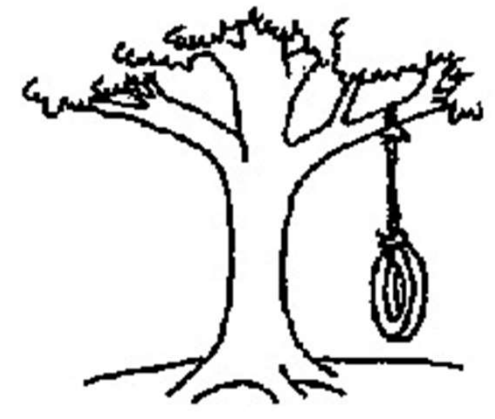
As designed by the senior analyst.

As produced by the programmers.

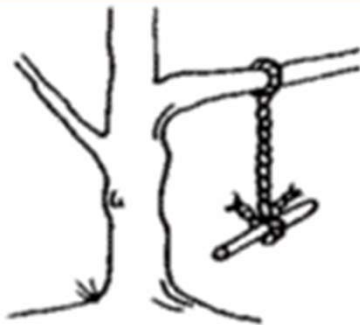

As installed at the user's site.

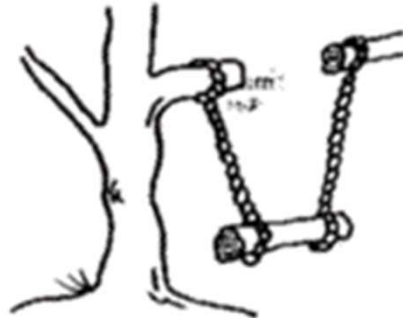

What the user wanted.

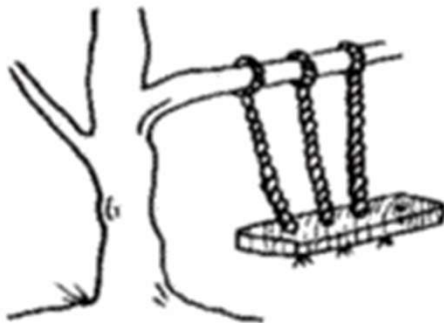
Tree swing

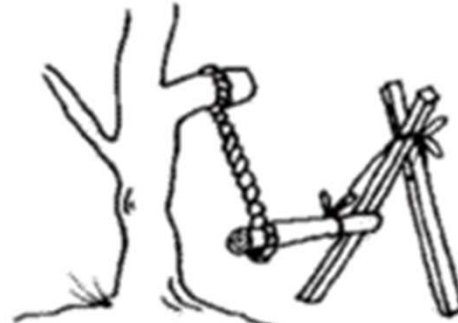
What the user asked for

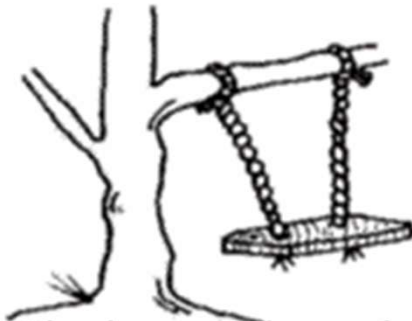
How the analyst saw it

How the system was designed

As the programmer wrote it

What the user really wanted

How it actually works

Tree swing – historia

Total Quality Management, J. Oakland, 1989:

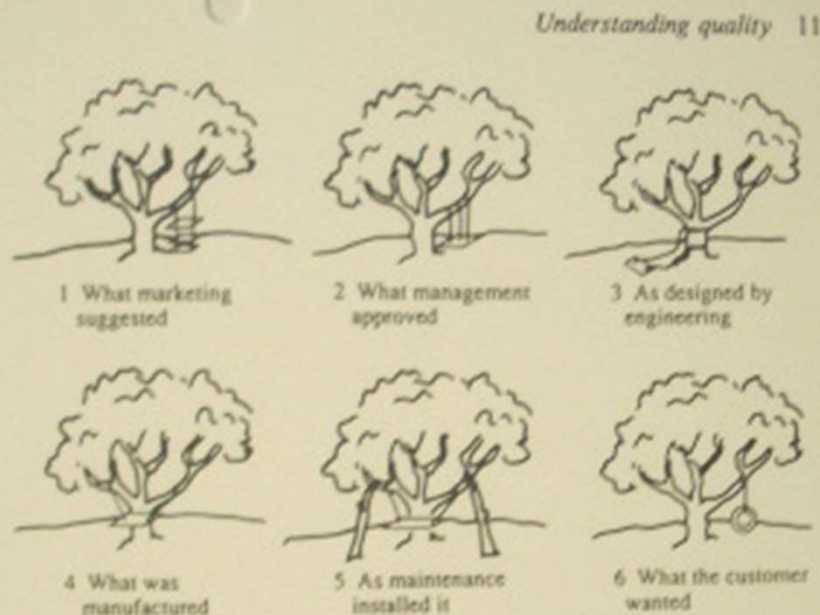

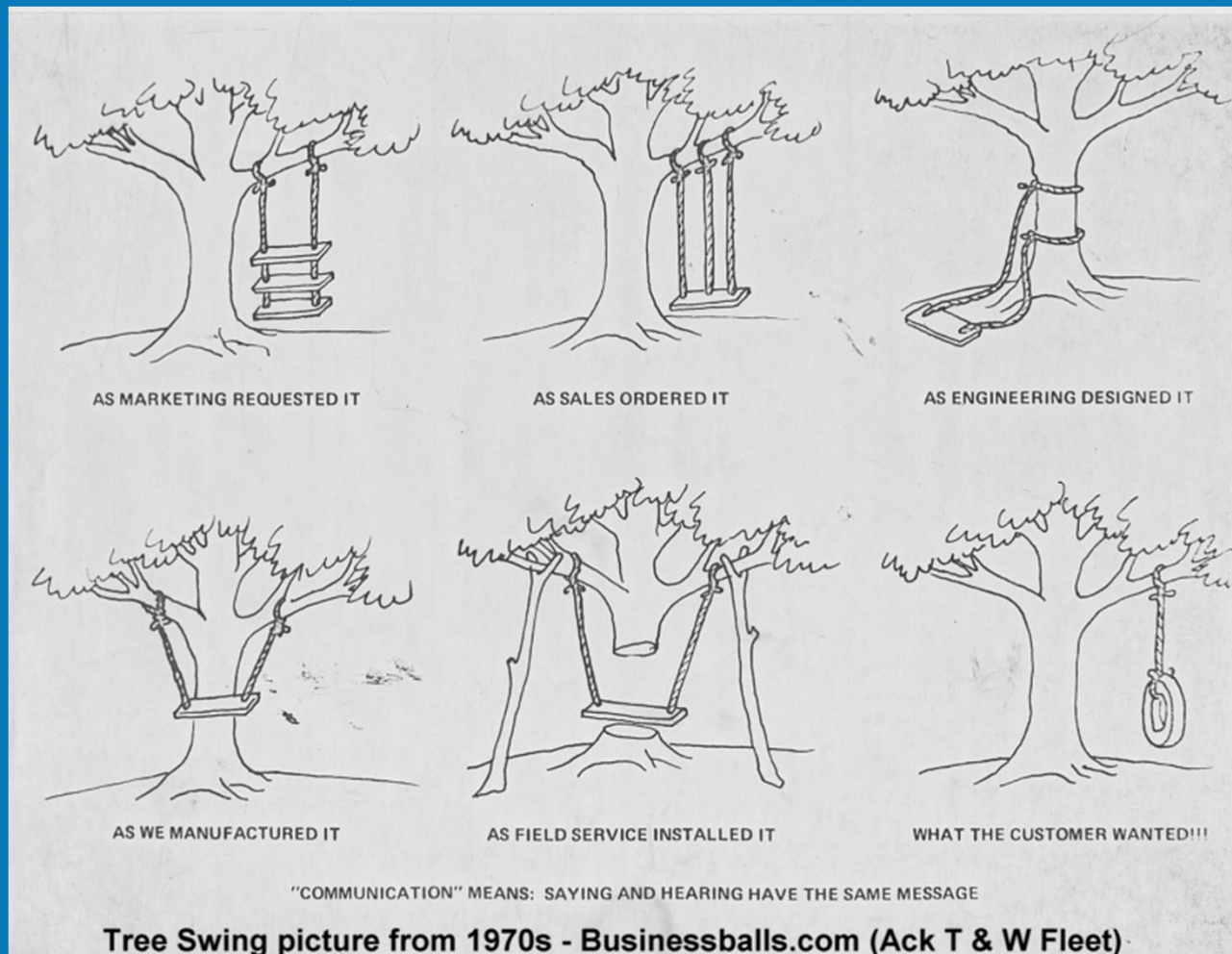
Figure 1.2 *Quality of design*

activities taking place? To discuss the quality of, say, a chair it is necessary to describe its purpose. What it is to be used for? If it is to be used for watching TV for 3 hours at a stretch, then the typical office chair will not meet this requirement. The difference between the quality of the TV chair and the office chair is not a function of how it was manufactured, but its *design*.

Quality of design is a measure of how well the product or service is

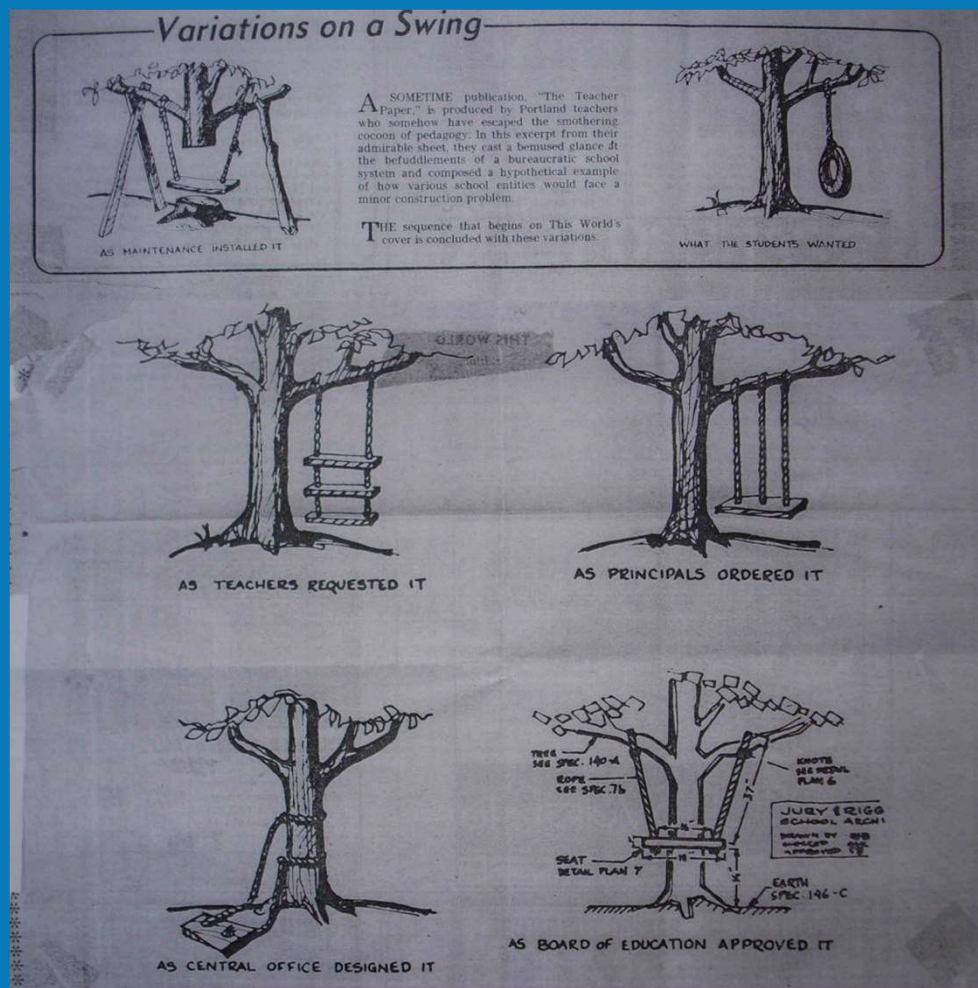
Tree swing – historia

Lata siedemdziesiąte:

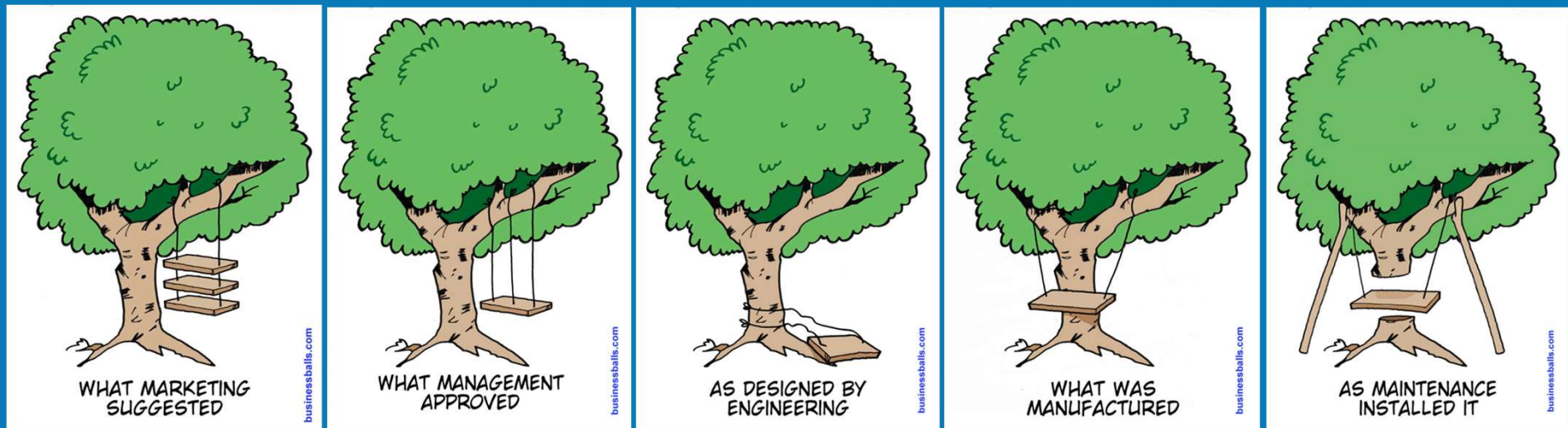

Tree swing – historia

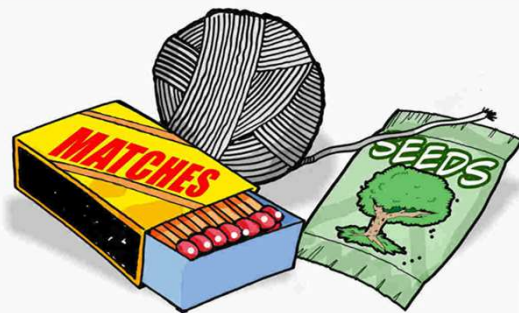
Lata siedemdziesiąte:

Tree swing – nowe wariacje

Tree swing – nowe wariacje

WHAT FINANCE DEPARTMENT
RELEASED FUNDS FOR

businessballs.com

WHAT RECORDS WERE KEPT

businessballs.com

WHAT HEALTH AND SAFETY PERMITTED

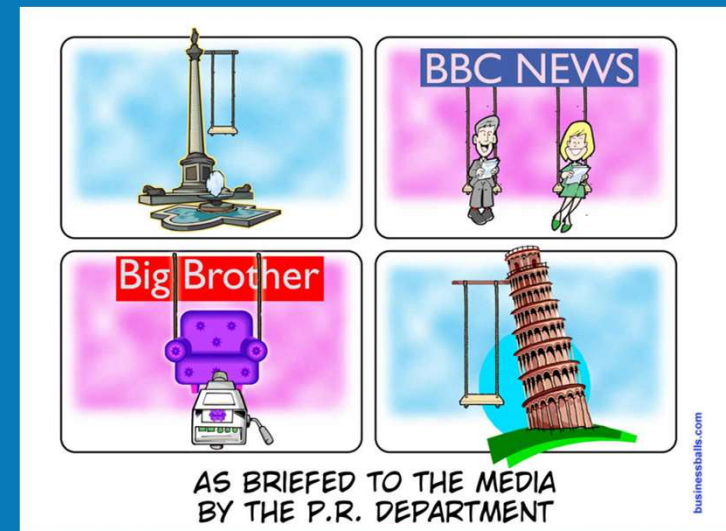
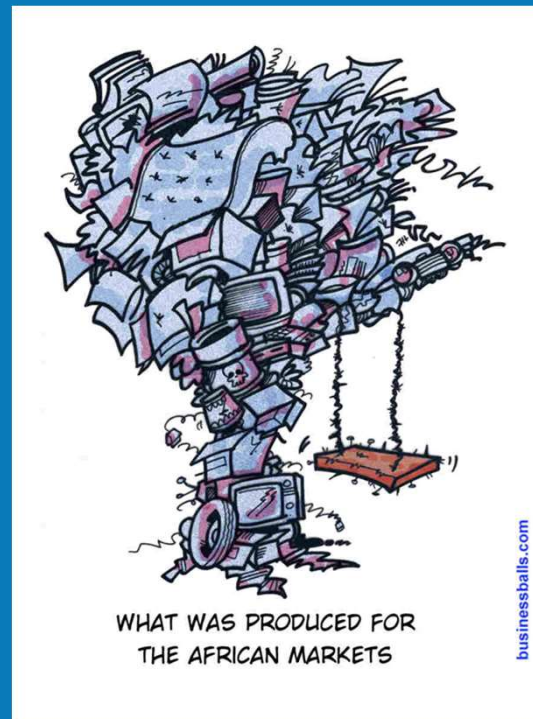
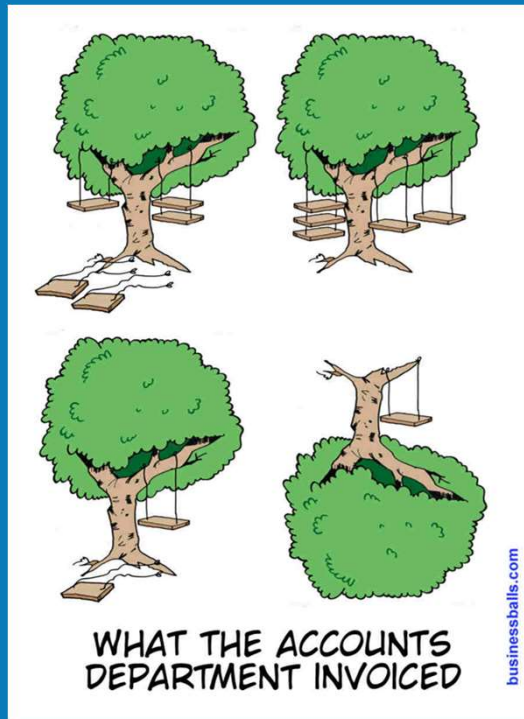
businessballs.com

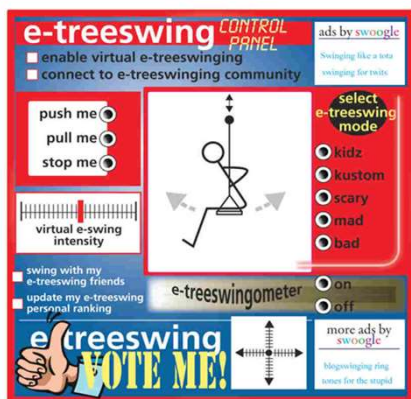
WHAT CORPORATE VALUE WAS ADDED

businessballs.com

Tree swing – nowe wariacje

Tree swing

WHAT THE DIGITAL
DEPARTMENT DEVELOPED

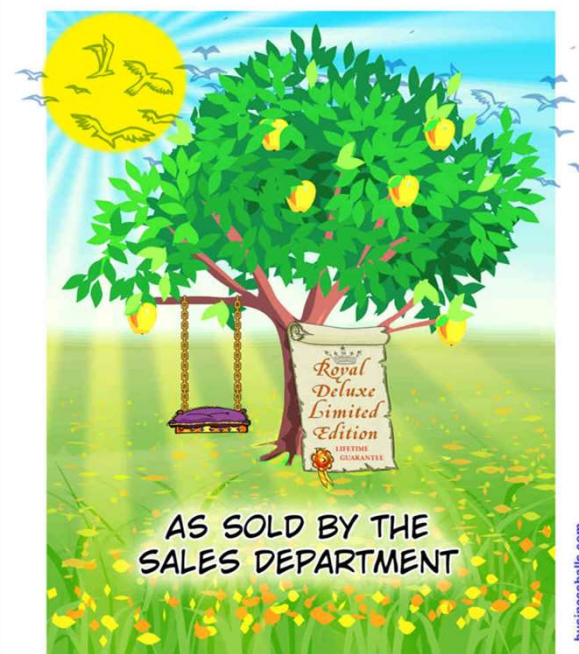
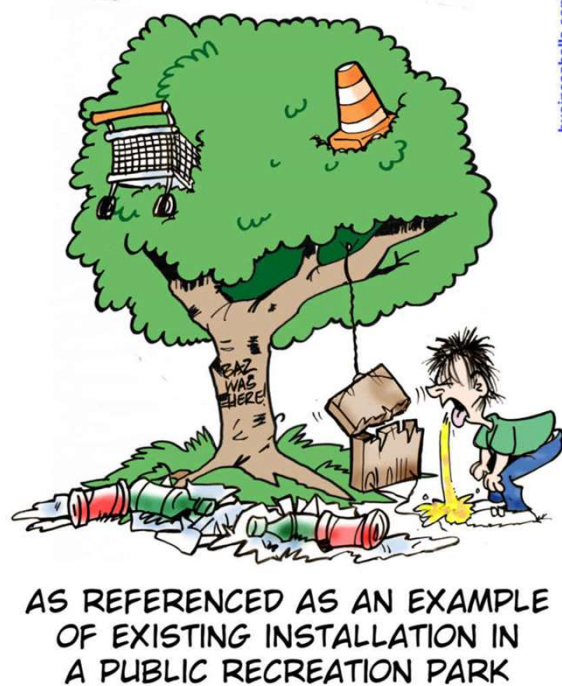

AS PRESENTED BY THE POLITICAL
LOBBYIST TO MINISTERS RESPONSIBLE
FOR PLANNING APPROVAL

WHAT THE CHAIRMAN ANNOUNCED TO SHAREHOLDERS

Tree swing – nowe wariacje

Tree swing – zawsze aktualne

